

بررسی میزان تولیدات علمی حوزه پزشکی ایران بر مبنای مدارک نمایه شده از مجلات علمی در پایگاه های اطلاعاتی منتخب، در فاصله سالهای ۲۰۰۵-۲۰۰۹

هیوا عبدخدا^۱، دکتر سید جواد قاضی میرسعید^۲، دکتر علیرضا نوروزی^۳

چکیده

زمینه و هدف: تولید علم رکن اصلی تمام برنامه‌ها برای نیل به توسعه پایدار است. در حال حاضر مهمترین شاخصه تولید علم، تعداد مدارک نمایه شده از مجلات علمی در پایگاه‌های اطلاعاتی است که به پژوهش‌های علم‌سنجی و کتابسنجی می‌پردازند. این مطالعه با هدف بررسی میزان تولیدات علمی حوزه پزشکی ایران بر مبنای مدارک نمایه شده در پایگاه‌های استنادی WOS و Scopus در فاصله سال‌های ۲۰۰۵-۲۰۰۹ انجام شده است.

روش بررسی: این مطالعه از نوع توصیفی-تحلیلی است که در آن از تحلیل کتابسنجی استفاده شد. جامعه پژوهش عبارت بود از کلیه مجلات علمی-پژوهشی انگلیسی زبان که تا زمان انجام این بررسی در پایگاه‌های WOS و Scopus نمایه شده بودند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها سیاهه کنترلی محقق ساخته بود که با مراجعه به وبگاه پایگاه‌های اطلاعاتی و مشاهده مستقیم برای هر عنوان مجله تکمیل شد. داده‌ها پس از گردآوری و ورود به رایانه توسط روش‌های آماری مناسب و نرم افزار SPSS تجربه و تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که از تعداد ۴۴ عنوان مجله مورد بررسی، ۱۸ عنوان در پایگاه WOS و ۲۰ عنوان در پایگاه Scopus نمایه شده‌اند. تعداد مدارک ثبت شده و تعداد استناد به آن‌ها در پایگاه‌های مورد بررسی با گذر سال در حال افزایش بوده است. بیشترین تعداد مدارک و استنادها مربوط به سال‌های پایانی می‌باشد. تعداد مدارک ثبت شده در پایگاه Scopus بیشتر از پایگاه WOS است اما این اختلاف معنی دار نیست ($p\text{-value} = 0/116$).

بحث و نتیجه‌گیری: نمایانی مجلات حوزه علوم پزشکی کشور در پایگاه‌های مورد بررسی در سطح مطلوبی قرار ندارد. در هر دو پایگاه کمتر از ۵۰ درصد مجلات نمایه شده‌اند. در فاصله سال‌های مورد بررسی تولیدات علمی حوزه پزشکی کشور در حال رشد بوده است اما رسیدن به جایگاه شایسته کشور در این حوزه مستلزم تلاش بیشتر است.

واژه های کلیدی: تولیدات علمی، حوزه پزشکی، مجلات نمایه شده، وبگاه علوم، اسکوپوس

* نویسنده مسئول :

دکتر سید جواد قاضی میرسعید؛
دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم
پزشکی تهران

Email :
Headlib@tums.ac.ir

- دریافت مقاله : خرداد ۸۹ - پذیرش مقاله : مرداد ۸۹

مقدمه

تولید علم اساس دانایی و دانایی اساس توانایی است. در توصیف زمان حاضر از تعابیر گوناگون همچون، «دوران فرا صنعتی»، «عصر ارتباطات»، «عصر علم و فناوری» و «عصر جهانی شدن» استفاده می‌شود.

وجه مشترک همه این تعابیر آن است که علم و دانش اساس توسعه یافتگی کشورها است و بیش از هر عصر و زمان در سرنوشت آدمیان دخالت دارد. به عبارت دیگر در عصری به سر می‌بریم که موتور محرک آن علم و دانش است که پیشرفته‌ترین صنایع مبتنی بر بالاترین تخصص‌ها از آن حاصل می‌شود.

انتشارات علمی، به عنوان آینه تمام نمای سطح دانش و اطلاعات تخصصی و فنی عمل می‌کنند و در نظام

^۱ کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

^۲ استادیار گروه کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

^۳ استادیار گروه کتابداری و اطلاع رسانی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران

در پایگاه استنادی علوم^۱ در طی سال‌های ۲۰۰۳-۱۹۶۷ از افزایش بسیار زیاد تولیدات علمی ایرانیان و بویژه در محدوده زمانی سال‌های ۲۰۰۳-۱۹۹۰ حکایت دارد (۳). در طول سال‌های اخیر، همگام با رشد سریع دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، رشد تعداد مقالات علمی ایران چشم‌گیر بوده است. رویت این مقالات تحقیقاتی برای پیشرفت علمی کشور بسیار مهم است (۴).

میزان مشارکت ایران در تولید علم جهانی، بر اساس شمارش نمایه‌ای ایران در موسسه اطلاعات علمی آمریکا در سال ۲۰۰۸ نسبت به سال قبل ۲۰ درصد افزایش یافته به طوریکه از ۶۲ درصد به ۸۲ درصد رسیده است. تعداد کل نمایه‌های جهان نسبت به سال گذشته ۱۴ درصد افزایش یافته است، در حالی که تعداد کل نمایه‌های ایران نسبت به سال قبل ۵۰ درصد رشد داشته است (۵-۶).

در بررسی پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور مشخص شد که تاکنون هیچ مطالعه‌ای مستقیماً به موضوع این پژوهش نپرداخته است. رویکرد تعداد بسیار کمی از مطالعات انجام شده به این موضوع معطوف بوده و تعدادی دیگر از مطالعات به طور ضمنی به این مهم پرداخته‌اند. موسوی‌زاده (۱۳۷۹) در طی یک مطالعه توصیفی-تحلیلی به بررسی وضعیت مجلات علمی و میزان انعکاس آن‌ها در نمایه‌نامه‌های بین‌المللی از بدو انقلاب اسلامی تاکنون، ارائه راه حل جهت بهینه‌سازی پرداخته است. فرخ‌نیا (۱۳۸۴) با استفاده از تحلیل کتاب‌سنجی، مقالات ۲۰ عنوان مجله علمی-پژوهشی انگلیسی زبان ایران نمایه شده در پایگاه‌های معتبر جهانی شامل CABI, BIOSIS, Web of Science, Pubmed, Embase بررسی کرده است. داورپناه و هدایت‌فر (۱۳۸۸) با هدف بررسی

پیچیده تبادلات علمی و فنی و تقسیم دانش تولید شده بین جوامع مختلف، نقش زیربنایی دارند. به سبب این رسالت، انتشار آثار علمی خصوصاً در قالب مقالات و مجلات، از مهم‌ترین عواملی است که نهادهای متولی ارزیابی در فرایندهای تحلیلی سطح تولید دانش مورد استفاده قرار می‌دهند. بنابراین، در مسیر تحول و تطور نظام‌های علمی، دنیای امروز به نقطه‌ای رسیده است که در آن، دانش هر کشور، زبان و ابزار حضور در صحنه‌های بین‌المللی علم است که بدون آن، جامعه‌ای منزوی است به تعبیر دیگر جامعه‌ای صرفاً شنونده بدون اینکه حرفی برای گفتن داشته باشد (۱).

کشور ایران که همواره در صدد اعتلای جایگاه علمی خود در منطقه و جهان بوده و این مهم به کرات در برنامه چشم‌انداز توسعه و نقشه جامع علمی کشور ملحوظ شده است، بدیهی خواهد بود که باید فعالیت خود را در این زمینه معطوف کند که البته با توجه به ظرفیت‌های موجود حرکت عظیمی را در این راستا آغاز کرده و موفقیت‌هایی نیز در این زمینه به دست آورده است. مطالعات متعددی در این خصوص شاهدهی بر این مدعا است. حوزه‌های مختلف علمی از جمله حوزه علوم پزشکی به عنوان بازوان توانمند در این خصوص عمل می‌کنند.

رشد علمی ایران در سال‌های اخیر فوق‌العاده بوده است. در سال ۱۳۶۸ ایران تنها دارای ۲۶ مقاله در پایگاه موسسه اطلاعات علمی بود، اما در سال ۱۳۸۵، تعداد مقالات ایران در این پایگاه به ۷۱۲۲ مقاله رسید. به همین نسبت میزان تاثیرگذاری ایران در علم جهانی نیز گسترده‌تر شده است. تعداد مقالات ایران در موسسه اطلاعات علمی در هر دوره در حال افزایش است به گونه‌ای که ایران در حال حاضر در دوره پنج‌ساله ژوئیه ۲۰۰۷ در رتبه ۳۷ جهان قرار گرفته است (۲). مطالعه آثار علمی محققان ایرانی نمایه شده

^۱ . WOS (Web of Sciences)

مجموعه مجلات علوم زیستی Bio One : کیفیت، پوشش مجلات در پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف و محتوای علمی- پژوهشی آنان" پرداختند.

بنابراین این مطالعه با توجه به اهمیت جایگاه علمی کشورها در جهان علم و عطف به حساسیت رشد و ارتقاء جایگاه علمی جمهوری اسلامی ایران در منطقه و جهان و مطرح بودن حوزه پزشکی کشور به عنوان یکی از نقاط اتکال سند چشم انداز بیست ساله توسعه، با هدف بررسی میزان تولیدات علمی حوزه پزشکی کشور ایران بر مبنای مدارک نمایه شده از مجلات علمی این حوزه در پایگاه‌های استنادی WOS و Scopus در فاصله سال‌های ۲۰۰۹-۲۰۰۵ انجام شده است.

روش بررسی

روش بررسی توصیفی- تحلیلی است که در آن از تحلیل کتابسنجی استفاده شد. جامعه مورد پژوهش این مطالعه عبارت بود از مجلات علمی- پژوهشی انگلیسی زبان مصوب کمیسیون نشریات وزارت بهداشت- درمان و آموزش پزشکی کشور که تا زمان انجام این مطالعه در پایگاه‌های مورد بررسی نمایه می‌شدند.

منظور از پایگاه‌های اطلاعاتی منتخب، وبگاه نمایه‌نامه‌های استنادی معتبر بین‌المللی شامل نمایه‌نامه استنادی WOS و Scopus است. پایگاه استنادی وبگاه علوم و پایگاه استنادی اسکوپوس به عنوان معتبرترین نمایه‌نامه‌های استنادی بین‌المللی مطرح هستند و از سوی دیگر ماخذ بسیاری از مطالعات کتابسنجی و علم‌سنجی به شمار می‌آیند. اعتلای رتبه علمی کشور، در گرو پوشش مجلات علمی آن در این نمایه‌نامه‌ها و سایر پایگاه‌های اطلاعاتی، عرضه برون‌دادهای تحقیقاتی به شبکه جهانی علم و به تبع آن افزایش

میزان رویت پذیری نشریات ایرانی که توسط موسسه اطلاعات علمی در فاصله سال‌های ۲۰۰۶-۲۰۰۰ نمایه شده‌اند، اقدام به مطالعه‌ای توصیفی- تحلیلی کرده‌اند. عمده این پژوهش‌ها به بررسی، ارزشیابی و توزیع فراوانی مجلات علمی کشور در یک یا چند حوزه محدود در پایگاه‌های منتخب اطلاعاتی اشاره دارند.

اگرچه نمی‌توان گفت که سابقه پژوهش در خارج غنی‌تر است، اما بررسی پژوهش‌های انجام شده نمایانگر آن است که پرداختن به این مساله در حوزه‌های مطالعاتی پژوهشگران خارجی از اهمیت نسبتاً بالایی برخوردار بوده است. مطالعات متعددی در این خصوص صورت گرفته و اهمیت نمایانی برون‌دادهای علمی جوامع در بنگاه‌های اساسی نمایه‌سازی جهانی مبنای بسیاری از پژوهش‌ها قرار گرفته است.

کینگ^۱ (۲۰۰۱) تولیدات علمی ۳۱ کشور دنیا را از طریق بررسی مقالات چاپ شده آن‌ها و میزان استناد به این مقالات بررسی نموده است. رن^۲ (۲۰۰۲) در پژوهش خود با عنوان "وجهه بین‌المللی مجلات علمی چین"، مجلات علمی چین را که در پایگاه‌های موسسه اطلاعات علمی تحت پوشش قرار گرفته‌اند، بررسی کرده است. پورس^۳ (۲۰۰۵) در مطالعه خود با بررسی وضعیت کمی و کیفی جامعه مورد پژوهش که کلیه مجلات علمی مربوط به کشورهای آفریقایی جنوبی را پوشش می‌دهد، اقدام به تعیین جایگاه علمی جامعه خود با توجه به میزان حضور مجلات علمی آن در سطح بین‌المللی کرده است. سالیسبری^۴ و همکاران (۲۰۰۹) در امریکا به پژوهشی با عنوان "تحلیل

^۱. King

^۲. Ren

^۳. Pouris

^۴. Salisbury

در این مطالعه مجله *Journal of Medical Education* به دلیل همسانی در عنوان با مجله‌ای که توسط *University Press* انگلستان منتشر می‌شود، از جامعه مجلات مورد بررسی کنارگذاشته شد. برای جستجو تعداد رکوردهای ثبت شده از مجلات حوزه پزشکی در نمایه‌نامه‌ها و همچنین تعداد استنادات صورت گرفته به آن‌ها از فرمول ترکیبی جستجو استفاده شد. در مطالعه حاضر، جهت بررسی وضعیت کیفی مجلات جامعه آماری پژوهش از دو سنجه^۲، شاخص‌آنی^۳ و ارزش متیو^۴ طبق فرمول‌های زیر استفاده شده است. شاخص‌آنی و ارزش متیو دو مورد از رایج‌ترین سنجه‌های ارزیابی کیفی در خصوص پایش مجلات علمی هستند. محاسبه شاخص‌آنی و ارزش متیو از طریق فرمول‌های زیر انجام می‌شود:

$$\text{شاخص‌آنی} = \frac{\text{تعداد استنادها به مقاله‌های یک مجله در فاصله یک سال}}{\text{تعداد مقاله‌های یک مجله در فاصله یک سال}}$$

$$\text{ارزش متیو} = \frac{\text{تعداد استنادها به مقاله‌های یک مجله در فاصله پنج سال}}{\text{تعداد مقاله‌های یک مجله در فاصله پنج سال}}$$

یافته‌ها

جدول ۱ بررسی مقایسه‌ای توزیع فراوانی کل مجلات علمی پژوهشی مصوب کمیسیون نشریات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و فراوانی نمایه شدن آن‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی منتخب را به تفکیک سال‌های مورد بررسی نشان می‌دهد. یافته‌ها حاکی از آن است که با افزایش تعداد مجلات علمی مصوب تعداد مجلات نمایه شده در پایگاه‌های WOS و Scopus نیز افزایش می‌یابد.

سهم مشارکت در آن است. پایگاه استنادی وبگاه علوم به عنوان معتبرترین پایگاه استنادی، شامل سه نمایه‌نامه علوم، علوم اجتماعی و علوم انسانی، رقمی در حدود ۱۰۰۰۰ مجله علمی در حوزه‌های مختلف دانش بشری را از سال ۱۹۰۰ تا کنون پوشش می‌دهد. این پایگاه پیشگام در حوزه تحلیل استنادی بوده و در حال حاضر نیز بسیاری از مطالعات در حوزه کتابسنجی و علم سنجی به مدد تجزیه و تحلیل در این پایگاه انجام می‌شود. پایگاه استنادی اسکوپوس، دومین پایگاه استنادی موجود است که حدود ۱۶۵۰۰ مجله علمی در حوزه‌های مختلف دانش را از سال ۱۹۹۶ به بعد پوشش می‌دهد. اسکوپوس که توسط شرکت الزویر^۱ پشتیبانی می‌شود به مدد نوآوری در زمینه تحلیل استنادی و استفاده از چهره‌های جدید در این حوزه توانسته است خود را در ردیف یکی از بهترین پایگاه‌های استنادی جهان قرار دهد.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها عبارت بود از سیاهه کنترل محقق ساخته ای که با مراجعه به وبگاه نمایه‌نامه‌های مورد بررسی و مجلات جامعه پژوهش به صورت مشاهده مستقیم تکمیل شد. ابزار گردآوری داده‌ها مشتمل بر سیاهه کنترلی است که با توجه به اهداف و سوالات پژوهش طراحی شده و برای مجلات جامعه مورد بررسی تکمیل شد. روایی ابزار جمع‌آوری اطلاعات توسط روش مطالعه اولیه سنجیده شد. پایایی سیاهه کنترل توسط ضریب الفای کرونباخ سنجیده شد و از آنجایی که $\alpha = 0.96$ بود پایایی سیاهه کنترل نیز به تایید رسید. داده‌ها پس از گردآوری و ورود به رایانه، توسط روش‌های آماری مناسب از جمله آزمون اختلاف بین میانگین دو جامعه و نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد و در راستای نیل به هدف پژوهش قرار گرفت.

². Index
³. Immediacy Index
⁴. Mattive scale

¹. Elsevier

جدول ۱: مقایسه توزیع فراوانی مجلات علمی مصوب با فراوانی نمایه شدن آن‌ها
در پایگاه‌های اطلاعاتی منتخب به تفکیک سال‌های مورد بررسی

سال	۲۰۰۹			۲۰۰۸			۲۰۰۷			۲۰۰۶			۲۰۰۵			نهاد متولی
	مجلات نمایه شده		کل مجلات	مجلات نمایه شده		کل مجلات	مجلات نمایه شده		کل مجلات	مجلات نمایه شده		کل مجلات	مجلات نمایه شده		کل مجلات	
	Scopus	WOS		Scopus	WOS		Scopus	WOS		Scopus	WOS		Scopus	WOS		
وزارت بهداشت	۲۰	۱۸	۴۴	۲۰	۱۵	۳۶	۱۴	۱۰	۳۳	۱۱	۱	۲۸	۱۰	۰	۲۶	

آمریکا (NLM) انجام شده است. این رده بندی در وب سایت زیر قابل دسترسی است:

<http://www.nlm.nih.gov/pubs/factsheets/nlmclassif.html>

نکته دیگر این‌که در این جدول و جدول ۳ تنها عنوان آن‌دسته از مجلاتی آمده است که در فاصله سال‌های مورد بررسی در پایگاه‌های WOS و Scopus نمایه شده یا استنادی به آن‌ها صورت گرفته باشد. لیست کامل مجلات مصوب وزارت بهداشت در وب سایت زیر قابل دسترسی است:

<http://commission.hbi.ir/View/aproved.ph>

در این جدول و جدول ۳ جهت رعایت اختصار به جای عبارات تعداد رکوردها (Number of record)، کل استنادات دریافتی (Total citation) و شاخص آنی (Immediacy Index) به ترتیب از اختصارات TC، NR و II استفاده شده است.

یافته‌ها نشان می‌دهد که از ۴۴ عنوان مجله علمی پژوهشی انگلیسی زبان مصوب کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، ۱۸ عنوان از آن‌ها در پایگاه WOS نمایه شده‌اند. نمایه شدن مجلات در این پایگاه از سال ۲۰۰۶ آغاز شده و در سال ۲۰۰۷ بیشترین تعداد مجلات به این پایگاه افزوده شده‌اند. ۲۰ درصد از مجلات نمایه شده در سال‌های پایانی این مطالعه در پایگاه WOS رویت می‌شوند. با گذر سال تعداد

در فاصله سال‌های مورد بررسی بر تعداد مجلات علمی مصوب کمیسیون نشریات وزارت بهداشت افزوده شده است. تعداد مجلات در سال ۲۰۰۹ نسبت به سال ۲۰۰۵ تقریباً دو برابر شده است. بیشترین تعداد مجلات در فاصله سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۰۹ به مجموعه مجلات علمی پژوهشی پیوسته‌اند. با افزایش تعداد مجلات، به تعداد مجلات نمایه شده در پایگاه‌های استنادی WOS و Scopus نیز افزوده شده است. بیشترین تعداد مجلات در سال‌های پایانی در این پایگاه‌ها نمایه شده‌اند. تعداد مجلات نمایه شده در پایگاه WOS در سال ۲۰۰۹ نسبت به سال ۲۰۰۵، هجده برابر شده است در حالی که این نسبت در پایگاه Scopus دوپست درصد رشد داشته است. در فاصله سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۰۹ هیچ مجله‌ای به تعداد مجلات نمایه شده در پایگاه Scopus افزوده نشده است.

جدول ۲ توزیع فراوانی تعداد رکورد، تعداد کل استنادات دریافتی، شاخص آنی و ارزش متیو مجلات علمی پژوهشی انگلیسی زبان مصوب کمیسیون نشریات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در پایگاه استنادی WOS را به تفکیک عنوان و زمینه موضوعی مجله نشان می‌دهد. تقسیم‌بندی موضوعی مجلات بر اساس رده بندی کتابخانه ملی پزشکی

از آنجائی که شاخص متیو تنها برای آن دسته از مجلاتی قابل محاسبه است که در فاصله پنج سال متوالی رکوردی از آنها در پایگاه به ثبت رسیده باشد، محاسبه شاخص متیو برای هیچکدام از مجلات مصوب وزارت بهداشت در پایگاه WOS امکان پذیر نبود. به بیان دیگر، هیچ مجله‌ای در لیست مجلات مصوب وزارت بهداشت وجود ندارد که در تمامی سال‌های مورد بررسی در این پایگاه نمایه شده باشد. جدول ۳ توزیع فراوانی تعداد رکورد، تعداد کل استنادات دریافتی، شاخص آنی و ارزش متیو مجلات علمی پژوهشی انگلیسی زبان مصوب کمیسیون نشریات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در پایگاه استنادی Scopus را به تفکیک عنوان و زمینه موضوعی مجله نشان می‌دهد. در این جدول دسته‌بندی موضوعی مجلات براساس رده‌بندی کتابخانه ملی پزشکی امریکا (NLM) صورت گرفته است. یافته‌ها به‌طورکلی بیان‌گر آن است که ۴۵/۴۵ درصد از مجلات مصوب وزارت بهداشت در این پایگاه نمایه شده‌اند.

مجلات نمایه شده بیشتر شده است و در سال ۲۰۰۹ به اوج خود رسیده است. سایر یافته‌ها نشان می‌دهد در موضوعاتی مانند آسیب شناسی، اعصاب، چشم پزشکی و پرستاری هیچ مجله‌ای در این پایگاه نمایه نشده است. با گذر سال به تعداد رکوردهای ثبت شده از مجلات در این پایگاه اضافه شده است. در سال ۲۰۰۵ هیچ رکوردی از مجلات به ثبت نرسیده است. جهش قابل توجهی در تعداد رکوردها از سال ۲۰۰۶ به ۲۰۰۷ رخ داده است. در فاصله بین این دو سال تعداد رکوردها تقریباً ده برابر شده و تا پایان ۲۰۰۹ پیوسته در حال افزایش بوده است. وضعیت تعداد استنادها نیز به همین منوال بوده است. تعداد استنادها در سال ۲۰۰۹ نسبت به سال ۲۰۰۵ چهل درصد رشد داشته است. در تمامی سال‌های مورد بررسی میزان استنادها همواره از تعداد رکوردهای ثبت شده کمتر بوده است. شاخص آنی مجلات این واقعیت را نشان می‌دهد. به طور کلی در فاصله سال‌های مورد بررسی بیشتر مجلات از لحاظ کمی و کیفی در حال رشد بوده‌اند اما بهبود وضع کمی آنها با سرعت بیشتری همراه بوده است.

جدول ۲: توزیع فراوانی تعداد رکورد، تعداد کل استنادات دریافتی، شاخص آئی و ارزش متیو مهلات علمی مصوب وزارت بهداشت در پایگاه استنادی WOS، به تفکیک عنوان و زمینه موضوعی مجله

عنوان مجله	زمینه موضوعی	WOS															ارزش متیو
		۲۰۰۵			۲۰۰۶			۲۰۰۷			۲۰۰۸			۲۰۰۹			
		NR*	TC*	II***	NR	TC	II	NR	TC	II	NR	TC	II	NR	TC	II	
Acta Medica Iranica		۰	۹	-	۰	۱۳	-	۰	۲۷	-	۰	۳۷	-	۰	۵۰	-	-
Archive of Iranian Medicine		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۷	۲	۰/۱	۹۰	۵۳	۰/۵۸	۱۲۰	۱۴۶	۱/۲۱	-
Iranian Red Crescent Medical Journal	چند رشته‌ای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۵	۰	-	۷۰	۱	۰/۰۱	۹۹	۱۱	۰/۱۱	-
Shiraz E Medial Journal		۰	۰	۰	۰	۴	-	۰	۵	-	۰	۴	-	۰	۱۳	-	-
Daru		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۰	۴۱	۱/۰۲	۵۴	۷۸	۱/۴۴	۳۸	۸۵	۲/۲۳	-
Iranian Journal of Pharmaceutical	داروشناسی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۶	۰	-	۴۴	۲	۰/۰۴	۳۴	۱۴	۰/۴۱	-
Iranian Journal of Immunology	میکروب و	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵	۳	۰/۲	-
Iranian Journal of Allergy Asthma and	ایمنی شناسی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۵	۰	۰	۲۸	۲۳	۰/۸۲	۱۹	۶۰	۳/۱۵	-
Iranian Journal of Arthropod Borne		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۷	۱	۰/۰۵	۱۷	۰	۰	۱۹	۱۲	۰/۶۳	-
Iranian Journal of Parasitology	انگل شناسی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۸	۰	۰	۲۹	۱۷	۰/۵۸	-
Iranian Biomedical Journal		۰	۶	-	۰	۱۱	-	۰	۳۰	-	۰	۵۶	-	۰	۶۲	-	-
Iranian Journal of Basic Medical Science	پزشکی عمومی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۶	۲	۰/۰۷	-
Journal of Research in Medical Science		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶۰	۱	۰/۰۱	۵۲	۱۳	۰/۲۵	-
Yakteh		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-
Iranian Journal of Environmental Health	بهداشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۱	۲	۰/۰۴	۴۲	۱۸	۰/۴۲	-
Iranian Journal of Public	عمومی	۰	۰	۰	۵۷	۰	۰	۷۱	۶	۰/۰۸	۸۶	۴۰	۰/۴۶	۱۰۷	۶۴	۰/۵۹	-
Iranian Heart Journal	قلب	۰	۱	-	۰	۴	-	۰	۲	-	۰	۳	-	۰	۳	-	-
Hepatitis Monthly	گوارش	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۰	۰	۰	۵۲	۱۹	۰	۳۹	۴۶	۱۱/۱۷	-
Urology Journal	ادرای و تناسلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	-	۵۸	۳	۰/۰۵	-
Iranian Journal of Radiation Research	تصویر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۲	۰	۰	۱۶	۱	۰/۰۶	۹	۵	۰/۵۵	-
Iranian Journal of Radiology	بررداری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۶	۰	۰	۲۲	۲	۰/۰۹	-
International Journal of Fertility & Sterility	زنان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۳	۰	۰	۲۴	۵	۰/۲	-
Iranian Journal of Pediatrics	کودکان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۴	۰	۰	۶۰	۱	۰/۰۱	۵۱	۱۷	۰/۳۳	-
جمع		۰	۱۶	-	۵۷	۳۲	-	۵۳۷	۱۱۴	-	۷۳۵	۳۲۳	-	۸۰۳	۶۵۱	-	-

جدول ۳: توزیع فراوانی تعداد رکورد، تعداد کل استنادات دریافتی، شفافیت آنی و ارزش متیو مجلات علمی وزارت بهداشت در پایگاه استنادی Scopus، به تفکیک عنوان و زمینه موضوعی مجله

عنوان مجله	زمینه موضوعی	Scopus															ارزش متیو
		۲۰۰۵			۲۰۰۶			۲۰۰۷			۲۰۰۸			۲۰۰۹			
		NR*	TC**	II***	NR	TC	II	NR	TC	II	NR	TC	II	NR	TC	II	
Acta Medica Iranica		۷۷	۱۵	۰/۱۹	۸۷	۲۵	۰/۲۸	۹۴	۳۳	۰/۳۵	۹۲	۵۲	۰/۵۶	۱۰۳	۷۷	۰/۷۴	۰/۴۴
Archive of Iranian Medicine		۷۳	۴۹	۰/۶۷	۱۰۳	۹۱	۰/۸۸	۱۱۴	۱۳۳	۱/۱۶	۱۳۵	۲۶۰	۱/۹۲	۱۳۱	۳۷۵	۲/۸۶	۱/۶۳
Iranian Red Crescent Medical Journal	چند رشته‌ای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶۹	۲	۰/۰۲	۹۳	۱۲	۰/۱۲	-
Medical Journal of the Islamic Republic Of Iran		۴۹	۹	۰/۱۸	۰	۶	-	۰	۱۴	-	۰	۱۳	-	۰	۱۷	-	-
Shiraz E Medial Journal		۰	۱	-	۰	۹	-	۰	۵	-	۰	۹	-	۰	۲۱	-	-
Daru		۳۲	۶۳	۱/۹۶	۴۰	۱۰۹	۲/۷۵	۳۹	۱۴۹	۳/۸۲	۵۴	۱۷۷	۳/۲۷	۵۷	۲۳۵	۴/۱۲	۳/۳
Iranian Journal of Pharmaceutical Research	داروشناسی	۰	۱۵	-	۰	۳۹	-	۰	۳۷	-	۴۴	۴۷	۱/۰۶	۴۷	۸۸	۱/۸۷	-
Iranian Journal of Pharmacology and Therapeutics		۰	۷	-	۳۱	۸	۰/۲۵	۳۹	۱۷	۰/۴۳	۳۱	۴۶	۱/۴۸	۷	۶۰	۸/۵۷	-
Iranian Journal of Immunology	میکروب و ایمنی	۰	۰	۰	۳۲	۴	۰/۱۲	۳۱	۱۰	۰/۳۲	۳۲	۳۹	۱/۲۱	۲۲	۴۶	۲/۰۹	-
Iranian Journal of Allergy Asthma and Immunology	شناسی	۸	۲	۰/۲۵	۳۳	۷	۰/۲۱	۳۵	۱۳	۰/۳۷	۳۹	۲۱	۰/۵۳	۲۷	۱۰۳	۳/۸۱	۱/۰۲
Iranian Journal of Arthropod Borne Diseases	آنگل شناسی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳	-	-
Iranian Journal of Parasitology		۰	۱	-	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰	۴	۰/۲	۳۸	۱۷	۰/۴۴	-
Iranian Journal of Pathology	آسیب شناسی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	-	-
Iranian Biomedical Journal		۳۲	۲۱	۰/۶۵	۳۳	۳۳	۱	۳۹	۴۴	۱/۱۲	۳۵	۸۷	۲/۴۸	۳۲	۹۶	۳	۱/۶۴
Iranian Journal of Basic Medical Science	پزشکی عمومی	۰	۲	-	۰	۰	۰	۰	۱	-	۰	۱	-	۰	۳	-	-
Iranian Journal of Medical Science		۵۴	۴۷	۰/۸۷	۶۴	۷۰	۱/۰۹	۶۰	۸۲	۱/۳۶	۴۸	۹۸	۲/۰۴	۵۱	۱۰۳	۲/۰۱	۱/۴۴
Journal of Research in Medical Science		۸۰	۰	۰	۸۵	۸	۰/۹۴	۶۷	۱۱	۰/۱۶	۶۰	۳۱	۰/۵۱	۶۱	۵۴	۰/۸۸	۰/۲۹
Iranian Journal of Environmental Health Science & Engineering	بهداشت عمومی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۰	۰	۰	۴۱	۹	۰/۲۱	۴۲	۳۸	۰/۹	-

Iranian Journal of Public Health		۵۱	۱۹	۰/۳۷	۵۷	۳۵	۰/۶۱	۷۲	۴۹	۰/۶۸	۷۴	۱۰۰	۱/۳۵	۱۲۶	۱۲۶	۱	۰/۸۶
Iranian Heart Journal	قلب	۰	۲	-	۰	۵	-	۰	۲	-	۰	۳	-	۰	۴	-	-
Hepatitis Monthly	گوارش	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۲	۱۰	۰/۱۹	۵۲	۲۹	۰/۵۵	-
Iranian Journal of Kidney Diseases	ادراری و تناسلی	۰	۰	۰	۰	۰	۲۱	۰	۰	۰	۴۶	۱	۰/۰۲	۵۸	۲۵	۰/۴۳	-
Urology Journal		۰	۲۷	-	۰	۶۱	-	۵۶	۸۵	۱/۵۱	۶۴	۹۴	۱/۴۶	۷۲	۱۰۳	۱/۴۳	-
International Journal of Endocrinology Metabolism	سیستم درون ریز	۰	۰	۰	۰	۱	-	۰	۷	-	۰	۱	-	۰	۵	-	-
Iranian Endodontic Journal		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	-	-
Iranian Journal of Psychiatry	روانپزشکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	-	۰	۰	۴	-	۰	۱۱	-	-
Iranian Journal of Radiation Research	تصویر برداری	۳۴	۵	۰/۱۴	۳۲	۱۳	۰/۴	۳۲	۶	۰/۱۸	۱۶	۱۹	۱/۱۸	۹	۱۹	۲/۱۱	۰/۵
Iranian Journal of Radiology		۰	۰	۰	۰	۲	-	۰	۰	۰	۰	۱	-	۰	۲	-	-
International Journal of Fertility & Sterility	زنان	۰	۰	۰	۰	۱	-	۰	۱	-	۳۰	۱	۰/۰۳	۳۲	۱۰	۰/۳۱	-
Iranian Journal of Pediatrics	کودکان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	-	۷۶	۴	۰/۰۵	۶۹	۱۵	۰/۲۱	-
Iranian Journal of Dermatology	پوست	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	-	۰	۰	۱	-	۰	۲	-	-
Journal of Dentistry Tehran University of Medical Science	دندان	۰	۰	۰	۰	۱	-	۰	۰	۰	۰	۳	-	۰	۰	۰	۰
Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research	پرستاری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	-	-
جمع		۴۹۰	۲۸۵	-	۵۸۷	۵۲۸	-	۷۳۹	۷۰۲	-	۱۰۵۸	۱۱۳۸	-	۱۱۲۹	۱۷۰۲	-	-

تعداد رکوردها * NR: Number of record * کل استنادات دریافتی ** TC: Total citation *** II: Immediacy Index شاخص آنی

سال‌های مورد بررسی از سال ۲۰۰۵ به ۲۰۰۹ نمایانی مجلات حوزه علوم پزشکی در پایگاه Scopus بیشتر شده است. رویت مجلات در این پایگاه دارای تمرکز قابل ملاحظه‌ای از لحاظ گروه‌بندی‌های موضوعی است. در تعدادی از گروه‌های موضوعی تقریباً تمامی مجلات موجود در پایگاه منعکس شده‌اند در حالی که در سایر گروه‌ها هیچ مجله‌ای نمایه نشده است.

یافته‌های این جدول نشان می‌دهد که از مجموع ۴۴ عنوان مجله علمی پژوهشی انگلیسی زبان مصوب کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، ۲۰ عنوان نشریه در پایگاه Scopus نمایه شده‌اند. از این تعداد، ۱۰ عنوان مجله در تمامی سال‌های مورد بررسی در این پایگاه رویت می‌شوند. نمایانی بیشتر مجلات از سال ۲۰۰۷ شروع شده و در سال ۲۰۰۸، تمام ۲۰ عنوان مجله در این پایگاه نمایه شده است. در فاصله

بحث

یافته‌های این مطالعه نشان داد که در فاصله سال‌های مورد بررسی (۲۰۰۵-۲۰۰۹) به تعداد مجلات علمی پژوهشی انگلیسی زبان مصوب کمیسیون نشریات حوزه پزشکی کشور افزوده شده است و از ۲۶ عنوان در سال ۲۰۰۵ به ۴۴ عنوان در سال ۲۰۰۹ رسیده است. از آنجائی که مجلات علمی حاوی نتایج تحقیق و پژوهش به عنوان غالب‌ترین شیوه انتقال اطلاعات و دانش مطرح هستند و به عنوان وجه مشخصه سنجش تولیدات علمی به شمار می‌آیند، بنابراین می‌توان گفت که در یک نگاه کلی محمل‌های دربردارنده اطلاعات و تولیدات علمی حوزه پزشکی کشور در سال‌های مورد بررسی رشد چشمگیری داشته است.

اما نکته اساسی این است که صرف ازدیاد تولیدات علمی یک جامعه و محصور ماندن آن در فضای تحقیقاتی و علمی کشورها نمی‌تواند مقدمات شناساندن یک جامعه را به عنوان چهره‌ای جهانی در صحنه علم فراهم آورد و موجبات حرکت به سوی توسعه پایدار را دامن بزند. در کل جهان علم است که تولیدات علمی معنادار می‌شود و تولیدات علمی هر کشور زبان و ابزار حضور آن کشور در جامعه جهانی علمی می‌شود. این مهم از طریق انتشار تولیدات علمی در قالب مجلات و عرضه آن به پایگاه‌های معتبر بین‌المللی امکان پذیر خواهد بود.

یافته‌های این مطالعه نشان داد که همزمان با رشد مجلات علمی مصوب در حوزه پزشکی، نمایانی آن‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی مورد بررسی در حال رشد بوده است. این روند در پایگاه اطلاعاتی WOS نسبت به پایگاه Scopus با سرعت بیشتری همراه بوده است. تعداد مجلات نمایه شده در پایگاه WOS از یک عنوان در سال‌های آغازین این مطالعه به ۱۸ عنوان در سال‌های پایانی رسیده است. در پایگاه Scopus نیز این میزان دو برابر شده است. به تبع آن، تعداد مدارک

پرستاری، پوست، دهان و دندان از جمله این گروه‌ها هستند.

با گذر سال از ۲۰۰۵ به ۲۰۰۹ تعداد رکوردهای ثبت شده از مجلات ایرانی حوزه پزشکی در این پایگاه افزایش چشمگیری یافته به طوری که تعداد رکوردها در سال ۲۰۰۸ نسبت به سال ۲۰۰۵ تقریباً دو و نیم برابر شده است. تعداد رکوردها در سال ۲۰۰۹ نسبت به سال ۲۰۰۶ دوپست درصد رشد داشته است. با افزایش تعداد رکوردها، تعداد استنادات به مجلات نیز افزایش یافته است. تعداد استنادات در سال ۲۰۰۹ نسبت به سال ۲۰۰۵ پنج برابر شده است.

در فاصله سال‌های مورد بررسی از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷ همواره تعداد رکوردها از تعداد استنادات بیشتر بوده است اما در سال ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ با جهش محسوسی، تعداد استنادها بسیار بیشتر از تعداد رکوردها شده است به تبع آن شاخص آنی اکثر مجلات در فاصله سال‌های مورد بررسی افزایش یافته است.

از سال ۲۰۰۵ تا سال ۲۰۰۹ تعداد رکوردهای ثبت شده از مجلات ایرانی حوزه پزشکی در این پایگاه و تعداد استنادات صورت گرفته به آن‌ها همواره در حال افزایش بوده است به بیان دیگر در فاصله سال‌های مورد بررسی مجلات هم از لحاظ کیفی و هم از لحاظ کمی رشد کرده‌اند اما این رشد از لحاظ کیفی چشم گیرتر بوده است.

در فاصله سال‌های مورد بررسی، مجله Daru متعلق به دانشگاه علوم پزشکی تهران با میزان ارزش متیو ۳/۳ بهترین عملکرد را به خود اختصاص داده است. مجله Journal of Research in Medical Science در میان مجلاتی که در این پایگاه نمایه شده‌اند پایین‌ترین ارزش متیو ۰/۲۹ را داشته است.

می‌کنند. کل مقالاتی که بیشترین استناد به آن‌ها شده است تنها توسط ۳۱ کشور که ایران هم عضوی از آن‌هاست، در پایگاه ثبت شده‌اند (۷). نتایج مطالعه حاضر نیز نشان داد که تولیدات علمی ایران در حوزه پزشکی در فاصله سال‌های مورد بررسی در حال افزایش بوده است. به تبع آن تعداد استناد به این مدارک نیز افزایش یافته است ولی به زعم نگارندگان حوزه پزشکی کشور هنوز در جایگاه شایسته علمی خود در جهان قرار نگرفته است.

رن^۲ (۲۰۰۲) در پژوهش خود سیر نمایه شدن مجلات علمی کشور چین را در پایگاه‌های اطلاعاتی موسسه اطلاعات علمی سعودی ذکر می‌کند (۸). این نتیجه با یافته‌های مطالعه حاضر دقیقاً همسان است. یافته‌های مطالعه پورس^۳ (۲۰۰۵) نشان داد که میزان رویت پذیری مجلات علمی آفریقای جنوبی در وضعیت مطلوبی قرار دارد به طوریکه در حدود ۹۰ درصد از مجلات علمی در پایگاه استنادی نشریات متعلق به موسسه اطلاعات علمی نمایه شده‌اند (۹). در حالیکه یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که کمتر از ۵۰ درصد مجلات مورد بررسی در پایگاه‌ها نمایه شده‌اند و مجلات از این لحاظ در جایگاه مطلوب خود قرار ندارند.

یافته‌های پژوهش سالبر^۴ و همکاران (۲۰۰۹) نشان داد که ۹۶ درصد از عناوین مجلات علوم زیستی و ۶۷ درصد از عناوین مجلات موجود در مجموعه علوم زیستی حداقل در یکی از پایگاه‌های مورد بررسی نمایه می‌شوند (۱۰ و ۱-۲). در حالی که یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که تنها ۳۱/۸ درصد از مجلات مورد بررسی در هر دو پایگاه WOS و Scopus نمایه می‌شوند.

نمایه شده در هر کدام از پایگاه‌های مورد بررسی با گذر سال در حال افزایش بوده است.

در پایگاه WOS تعداد مدارک در سال ۲۰۰۶ از ۵۷ مدرک به رقمی در حدود ۸۰۰ مدرک در سال ۲۰۰۹ رسیده است. در پایگاه Scopus میزان مدارک به ثبت رسیده از حوزه علوم پزشکی کشور در سال ۲۰۰۹ نسبت به سال ۲۰۰۵ سه برابر شده است. تعداد مدارک نمایه شده در پایگاه Scopus بیشتر از این تعداد در پایگاه WOS بوده است اما از انجائیکه $(p\text{-value} = ۰/۱۸۶)$ بود این اختلاف معنی‌دار نبود. بنابراین می‌توان گفت که تولیدات علمی حوزه پزشکی کشور در فاصله سال‌های مورد بررسی با رشد چشم‌گیری همراه بوده است.

سایر یافته‌های این مطالعه نشان داد که به موازات افزایش تعداد مدارک نمایه شده، تعداد استناد به آن‌ها نیز افزایش یافته است. تعداد استناد به مدارک ثبت شده در پایگاه WOS در سال ۲۰۰۹ نسبت به سال ۲۰۰۵ چهل برابر شده است. در پایگاه Scopus این میزان از ۲۸۵ استناد در سال ۲۰۰۵ به ۱۷۰۲ استناد در سال ۲۰۰۹ رسیده است. لذا می‌توان گفت که رشد کمی مدارک به ثبت رسیده از حوزه پزشکی کشور در پایگاه‌های مورد بررسی، با رشد کیفی نیز همراه بوده است.

مطالعات انجام شده در خارج و داخل کشور موید نتایجی است که بدان اشاره می‌شود. نتایج پژوهش کینگ^۱ (۲۰۰۱) نشان داد که امریکا اولین تولیدکننده اطلاعات علمی است و انگلیس، آلمان، ژاپن و فرانسه به ترتیب در مقام‌های بعدی قرار گرفته‌اند. ایران نیز در این میان در مقام سی‌ام واقع شده است. سایر یافته‌های مطالعه وی نشان داد که ایران جزو ۹ کشوری است که تنها ۲/۵ درصد کل مقاله‌ها را تولید

². Ren

³. Pouris

⁴. Salisbury

¹. King

گرفت که تولیدات علمی حوزه پزشکی کشور هم از لحاظ کمی و هم از جنبه کیفی رشد داشته است که این رشد متضمن ارتقای جایگاه علمی حوزه پزشکی کشور بوده است.

همچنان که یافته‌های این مطالعه نشان داد کمتر از ۵۰ درصد مجلات مصوب حوزه پزشکی کشور در پایگاه‌های مورد بررسی نمایه شده اند که نشان دهنده نرخ پایین نمایانی تولیدات علمی حوزه پزشکی کشور در این پایگاه‌هاست به بیان دیگر مجلات علمی حوزه پزشکی کشور از لحاظ رویت در نمایه‌نامه‌های معتبر بین‌المللی در وضعیت مطلوبی قرار ندارند. اگر چه در طی سال‌های مورد بررسی پیوسته به تعداد مجلات نمایه شده در پایگاه‌ها افزوده شده است، اما به زعم نگارندگان و عطف به افق‌های برنامه پیشرفت علمی کشور در حوزه‌های مختلف، رسیدن حوزه پزشکی کشور به جایگاه شایسته علمی در جهان مستلزم تلاش بیشتر علی‌الخصوص در عرضه تولیدات علمی به صحنه‌های علمی بین‌المللی و تقویت پایگاه علمی در خارج از مرزهای کشور است.

پیشنهادها

می‌توان چنین استنباط کرد که رشد کمی و کیفی تولیدات دانش و عرضه آن‌ها به جهان علمی متضمن افزایش مشارکت کشور و رسیدن به جایگاه علمی شایسته آن است. تدوین برنامه‌های استراتژیک در خصوص حرکت به سوی توسعه پایدار و عملیاتی نمودن آن‌ها، مدیریت تغییر در سیاست چاپ و انتشار تولیدات علمی، رهنمون شدن مجلات و نویسندگان به رعایت اصول بین‌المللی انتشار علمی و تقویت زیرساخت تحقیق و پژوهش و تلاش در جهت نمایه سازی هر چه بیشتر مجلات علمی کشور از جمله مواردی است که در این خصوص راهگشا به نظر می‌رسد.

گزنی (۱۳۸۶) رشد علمی ایران در سال‌های اخیر را فوق‌العاده ارزیابی می‌کند و می‌نویسد تعداد مقالات ایران در ISI در هر دوره در حال افزایش است به گونه‌ای که ایران در حال حاضر در دوره پنج ساله ژوئیه ۲۰۰۷ در رتبه سی و هفتم جهان قرار گرفته است (۲). یافته‌های مطالعه حاضر نیز نشان داد که تعداد مقالات ایرانی حوزه پزشکی نمایه شده در پایگاه‌های WOS و Scopus در حال افزایش بوده است. یافته‌های مطالعه فرخ‌نیا (۱۳۸۴) به این نتیجه رسید که از میان ۲۰ عنوان مجله علمی - پژوهشی تنها ۵ عنوان مجله با ۶۸۷ مقاله به پایگاه‌های اطلاعاتی مورد بررسی راه یافته‌اند. سایر یافته‌های این مطالعه نشان داد که تا سال ۲۰۰۴ هیچ کدام از مجلات جامعه مورد بررسی در پایگاه‌های Web of Sciences نمایه نشده بود (۱۱). در حالیکه یافته‌های این مطالعه نشان داد که تقریباً ۴۰ درصد از مجلات مورد بررسی در پایگاه WOS و ۴۵ درصد در پایگاه Scopus نمایه شده‌اند. حیاتی و ابراهیمی (۱۳۸۸) دریافتند که همبستگی مثبت و معناداری بین تولیدات علمی ایران در فاصله سال‌های ۲۰۰۶-۱۹۹۷ وجود دارد و در سازمان‌های علمی و تحقیقاتی ایران کیفیت تولیدات علمی همزمان با کمیت آن افزایش یافته است (۱۲). نتایج مطالعه حاضر نیز نشان داد که رشد کمی تولیدات علمی حوزه پزشکی بارشد کیفی نیز همراه بوده است.

نتیجه‌گیری

تولیدات علمی حوزه پزشکی کشور بر مبنای مدارک نمایه شده در پایگاه‌های اطلاعاتی WOS و Scopus در فاصله سال‌های مورد بررسی در حال رشد بوده و در سال‌های پایانی این مطالعه جهش قابل توجهی داشته است. همزمان با افزایش تعداد مدارک نمایه شده در پایگاه‌های مورد بررسی، تعداد استنادات به آن‌ها نیز افزایش یافته است. بنابراین می‌توان نتیجه

1. Salehi K, Rahimi H. Magazines explain the Evaluation process at the Institute for Scientific Information. *Fasname ketab* 2006; 66:141-160[Article in Persian].
2. Gazni A, Binesh SM. Review Staff position in the Islamic Republic of Iran between Islamic countries. *Rahyaft* 2007; 41: 41-44[Article in Persian].
3. Osareh F, Marefat R. Iranian Researchers participate in global production of knowledge in Medline (The field of basic sciences and interdisciplinary). *Rahyaft* 2005; 35[Article in Persian].
4. Merat Sh, khatibzadeh Sh, Mesgarpour B, Malekzadeh R. A Survey of the current status of web-based databases indexing Iranian journals. *Arch Iranian Med* 2009; 12(3): 271-278[Article in Persian].
5. Saburi AA. Iran Producing Science in 2008. *Rahyaft* 2008; 43: 21-25[Article in Persian].
6. Omrani SE. New Science indicators survey and comparison WOS, Scopus and Google Scholar. *Rahyaft* 2007; 39: 47-55[Article in Persian].
7. King D. The Science Impact of nations: What different categories for their research spending. *Nature* 2004; 430(15): 311-315.
8. Ren Sh, Raussaun R. International Visibility of Chinese Scientific journals. *Scintometrics* 2002; 53(3): 389-405.
9. Pouris A. An Assessment of the impact and visibility of South African journals. *Scintometrics* 2005; 62(2): 213-22.
10. Salisbury L, Carolyn M. Analysis of Bioone Journal collections: Their quality, indexing coverage, and scholarly content. *Journal of agricultural & food information* 2009; 10: 113-123.
11. Farokhnia M. Review Articles of the Iranian English-language journals indexed in Multiple databases selected between the years 2001-2004 [Thesis in Persian]. Iran: Management and Medical Information Science School, Iran University of Medical Science; 2006.
12. Hayati Z, Ebrahimi S. Correlation Between quality and quantity in scientific production: A case study of Iranian organizations from 1997 to 2006. *Scintometrics* 2009; 80(3): 625-636[Article in Persian].

Evaluation of Scientific Production of Iranian Medical domain based on the document indexed from scientific journals in chosen databases, between 2005-2009

Abdekhoda H¹ (MSc.) - Ghazi MirSaeed SJ²(Ph.D.) – Nourzi A³ (Ph.D.)

¹ Master of Sciences in Medical Library and Information Sciences, School of Allied Health Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

² Assistant Professor, Medical library and Information Sciences Department, School of Allied Health Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

³ Assistant Professor, Library and Information Sciences Department, School of Psychology, Tehran University, Tehran, Iran

Abstract

Received : Jan 2010
Accepted : Aug 2010

Background and Aim: The production of science is the key element of program to achieve sustainable development. Currently, the most important characteristic to produce knowledge is the number of document indexed from scientific journals in databases that do bibliometry and Scientometrics study. The aim of this study is evaluation of scientific production of Iranian medical domain based on the document indexed form scientific journal in chosen database, between 2005-2009.

Materials and Methods: Analytical– descriptive method and bibliometry analytic was adapted. The study population includes all scientific journals that was published in English and indexed in WOS and Scopus until of the time of this study. Data collection tool was check list that was made by researchers & complete by referring and direct observation in WOS and Scopus databases. Data was analyzed by SPSS and other statistical methods.

Results: Showed that from 44 journals title that studied, 18 titles was indexed in WOS and 20 titles was indexed in Scopus. The number of records and citation, according to the review with passing year, has been rising. Maximum number of documents and citations are related to the final years. Number of records in the Scopus database is more than WOS, but the differences in not significant (P- value = 0/186).

Discussion and Concoction: Journals visibility in the medical science filed in review databases in not desirable. Less than 50 percent of scientific journals were indexed in databases. Between the years studied, the scientific production of medical area of the country has been growing but to reach the proper situation, more effort is required.

Keywords: Scientific Production, Medicals Fields, Indexed Journals, WOS, Scopus

* Corresponding author :
Ghazi MirSaeed SJ;
E -mail :
Headlib @ tums.ac.ir